

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Studijní opora k předmětu kombinované formy studia

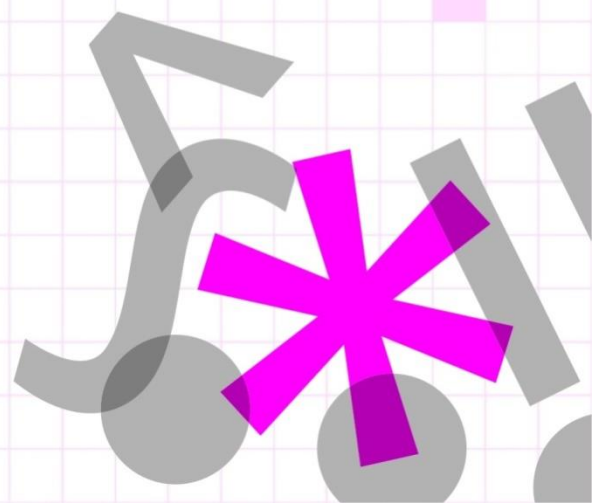
předmět

SOCIÁLNĚ VÝCHOVNÁ PRÁCE S MINORITAMI

obor

**Sociální pedagogika se zaměřením na výchovnou práci
v etopedických zařízeních**

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Vysvětlivky k používaným symbolům

ÚVOD KE STUDIU PŘEDMĚTU NEBO KONKRÉTNÍHO TÉMATU

KONTROLNÍ OTÁZKY A ÚKOLY

prověřují, do jaké míry student text a problematiku pochopil, zapamatoval si podstatné a důležité informace

SHRNUTÍ

shrnutí tématu

POJMY K ZAPAMATOVÁNÍ

vyzdvihuje důležité či nové termíny, nebo hlavní body, které by student při studiu tématu neměl opomenout

LITERATURA

použitá ve studijním materiálu, pro doplnění a rozšíření poznatků

POŽADAVKY NA UKONČENÍ KURZU

student se zde dozví, jakým způsobem bude kurz ukončen (test, seminární práce, projekt, ústní zkouška apod.)

ÚVOD DO STUDIA PŘEDMĚTU (ANOTACE)

Předmět je strukturován do pěti částí.

První část přináší základní seznámení s pojmy, jejichž pochopení bude nezbytné pro další práci v seminářích, dále přináší pochopení procesů, které spoluutvářejí identitu, hodnotový systém vychovávaných. První části předmětu je poskytnutí prostoru k osvojení základní odborné terminologie. Druhá část předmětu studentům umožní pochopení procesů, které napomáhají formovat osobnost člena minority. V úvodních částích student získá základ pro další společnou práci v seminářích. Třetí část předmětu otevírá některá z aktuálních problematičtých témat života dnešní společnosti. Tato část předmětu propojuje současný stav poznání s praktickými úkoly. Čtvrtá část předmětu je orientována více prakticky. V jednotlivých přednáškách budou studenti seznámeni s specifiky vybraných menšin, které žijí v ČR. Pátá část seznamuje studenty s možnostmi práce s cílovou skupinou. Představuje aplikaci získaných poznatků na vybrané minoritní skupiny s ohledem na aktuální dění.

CÍLE PŘEDMĚTU:

Cílem prvních dvou částí předmětu je základní seznámení s pojmy a odbornou terminologií, jejich osvojení a pochopení. Student získá vhled do základních procesů, které spoluvytváří osobnost budoucích klientů a vychovávaných.

Cílem třetí části předmětu je upozornit na některé vybrané problémy současnosti. Úkolem studentů je zamýšlet se nad možnostmi řešení problémů současnosti. Poznatky z první části předmětu si student zasadí do konkrétních aktuálních podmínek dnešní společnosti. Cílem čtvrté a páté části předmětu je propojení všech dosud získaných poznatků s praxí. Studenti se v rámci seminární práce pokusí koncipovat takové způsoby zacházení a přístupy, které by reflektovaly specifika jednotlivých menšin a vycházely přitom z teoretické základy, kterou získali v první části předmětu.

OSNOVA PŘEDMĚTU:

Osnova předmětu ve vztahu k časovému rozvrhu výuky

1. Základní seznámení s problematikou (rozsah - 2h přednáška , 4h samostudium)

1.1 Objasnění základních pojmů: (1P+2S)

- kultura, akulturace
- etnikum, etnicita,
- národ, národnost, národnostní menšina

1. 2 Objasnění základních pojmů: (1P+2S.)

- rasy, rasismus
- předsudky a stereotypy

2. Procesy a faktory zasahující do utváření osobnosti vychovávaného

(rozsah - 2h přednáška , 4h samostudium)

- 2.1 makroprostředí a osobnost (1P+2S)
 - tvorba kulturní, národní, etnické identity
 - význam hodnotové orientace
 - problémy akulturace a adaptace
- 2.2 mikroprostředí a osobnost (1P+2S)
 - interkulturní rozdíly v rodinné výchově
 - pozitivní a negativní faktory socializace

3. Aktuální problémy současnosti (rozsah - 2h přednáška , 4h samostudium)

- 3.1 globalizace(1P+2S)
 - migrace, transnacionální migrace
 - terorismus
- 3.2 možnosti interkulturní komunikace (1P+2S)
 - multikulturalismus,

4. Menšiny v ČR (rozsah - 2h přednáška , 10h samostudium)

- 4.1 kulturní dimenze (2P+2S)
 - Romové z perspektivy kulturních dimenzí
 - specifika vybraných menšin žijících v ČR
- 4.2 Slováci, Ukrajinci(2S)
- 4.3 Rusové, Vietnamci (2S)
- 4.4 Romové (2S)
- 4.5 Albánci, Afghánci (2S)

5. Sociálně výchovná práce s menšinami (rozsah - 2h přednáška , 7h samostudium)

- 5.1 formy práce s příslušníky menšin (2P+3S)
 - práce se skupinou a kolektivem
 - individuální práce (využití situační metody, inscenačních metod, animace, režimové metody)
- 5.2 práce se skupinou (rodiny, vrstevníci, školní třída...) (2S)
 - role sociálního pedagoga při práci s menšinami a migranty
- 5.3 možnosti multikulturní výchovy (2S)

1. - specifika komunikace s klienty

DOPORUČENÁ LITERATURA A JINÉ ZDROJE

BITTNEROVÁ, Dana. MORAVCOVÁ, Mirijam. Kdo jsem a kam patřím, 1. vyd. Praha: Sofis. 2005, 460s. ISBN 80-902785-8-2 s. 5-15

- BITTNEROVÁ, Dana. MORAVCOVÁ. Miriam. Eds. Etnické komunity v české společnosti. 1 vyd. Praha: Ermat. 2006. ISBN 80-903086-7-8 411s., s. 123-141; 318-340;
- BRZEK, A. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. Třetí pohlaví. Praha: Scientia Medica, 1992. s. 124. 80-85526-03-4
- BUDILOVÁ, L. JAKOUBEK, M. Cikánská rodina a příbuzenství Ústí nad Labem : Dryada, 2007. s. 207 , ISBN 978-80-87025-11-6
- BURIÁNEK, J. Sociologie pro střední školy. Praha: Fortuna.2001, 127s. ISBN 80-7168-754-5
- CSABA,Stalo. Transnacionální migrace. 1- vyd. Brno:CKD.2007. 175s. ISBN 978-80-7325-136-9 s.23-64
- DAŘÍLEK., Pavel. Pedagogická psychologie, 1.vyd. Olomouc : Vydavatelství Univerzity Palackého, 1998. 150s. ISBN 80-7067-789-9 s. 75-83
- DOPITA, M., SKOPALOVÁ, J. Vzdělávání nelegálních imigrantů v České republice. In
- GABAL, I. Etnické klima české společnosti. In: Etnické menšiny ve střední Evropě. Konflikt nebo integrace. Praha: H&H, 1999. s. 70 – 95.
- GELLNER, A. Národy a nacionalismus. Praha: Hříbal, 1993.
- GOŇCOVÁ.M, Evropanství a národní identita. Brno: Centrum pro evropská studia. 2000. s. 203. ISBN 80-210-2393-7
- HOFSTEDE,Geert. HOFSTEDE, Gert Jan. Kultury a organizace. 1vyd. Praha: LINDE, 2007. ISBN 80-86131-70X 335s. , 39-181
<http://www.migraceonline.cz>
- KANDERT, J. Mnohonárodnostní stát zvaný Česká republika. In: Česká společnost na konci tisíciletí. Praha: Univerzita Karlova, 1999. s. 95 – 99.
- Kapitoly ze sociální pedagogiky a psychologie. Brno: Paido. 1998. s. 191. ISBN 80-85931-58-3
- KRAUS, B. Základy sociální pedagogiky. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. 216 s. ISBN 978-80-7367-383-3
- KRAUS,B., POLÁČKOVÁ,V. a kol. Člověk, prostředí, výchova. 1. vyd. Brno: Paido, 2001. 199 s. ISBN 80-7315-004-2
- KRAUS,B., POLÁČKOVÁ,V. a kol. Člověk, prostředí, výchova. 1. vyd. Brno: Paido, 2001. 199 s. ISBN 80-7315-004-2
- KRAUS. Blahoslav. Základy sociální pedagogiky. Praha: Portál.
- KUČERA, D. (ed.) Lidská práva a fenomén migrace, výzvy současnému vzdělávání. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2007, s. 46-50. ISBN 978-80-7040-950-3.
- LAŠEK, Jan. Sociální psychologie II. Hradec Králové: Gaudeamus. 2007. 142s. ISBN 978-80-7041-968-7 s. 18-23
- LAUNIKARI. Mika. PUUKARI. Sauli. Multikulturní poradenství. 1.vyd. Praha: dům zahraničních služeb MŠMT, 2009 s. 290 ISBN s. 120-170,
- LOUKOTOVÁ, V. Interakce školy a jejích sociálních partnerů se žáky imigrantů a jejich rodinami. In Děti cizinců a reemigrantů na školách: etický rámec interakce. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. ISBN 978-80-7041-466-8.
- LOUKOTOVÁ, V. Význam školy a učitele v práci s rodinou s nízkým socioekonomickým statusem. In sborník z konference SOCIALIA 2006. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. s. 209 – 212. ISBN 978-80-7041-741-6. 562 s.

MACHAČOVÁ, J. MATĚJČEK, J. (ed.) Národnostní menšiny a jejich sociální pozice ve střední Evropě. 1. vyd. Opava: Slezský ústav SZM, 1999. 294 s. ISBN 80-86224-10-4

MAREŠ. Miroslav. Terorismus v ČR. 1. vyd. Brno: CSS, 2005. ISBN 80-903333-8-9 s. 496 s. 13-45

Metody sociální práce s imigranty, azylanty a jejich dětmi. Praha: TRITON.2008.s.365. ISBN 978-80-7387-097-3

Národnostně menšinová politika ČR. Praha: Úřad vlády ČR. 2003. s. 114. ISBN 80-86734-07-2

NEČAS, Ctibor. Romové v České republice včera a dnes. 4. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého - vydavatelství Olomouc, 1999. 129 s. ISBN 80-7067-952-2

NOVÝ,Ivan. SXCHROLL-MACHL. Silvia. Interkulturní komunikace v řízení a podnikání, Praha: Managment press.1999, 183s. ISBN 80-75-261-009-0

NOVÝ,Ivan. SXCHROLL-MACHL. Silvia. Spolupráce přes hranice kultur. 1. vyd. Praha: Managment press, 2005. 313s. ISBN 80-7261-121-6

PALEČEK, Martin. Kulturní identita a její ohroženost. 1. vyd. Hradec Králové : Gaudeamus, 2002. 59 ISBN 80-7041-580-0 s. 10-17

PELIKÁN. Jiří.

PEŠKOVÁ. Michaela. Slovanské národy dnes. 1 vyd. Plzeň: Aleš Čeněk. 2006. ISBN 80-7380-005-5 135s., s. 45-54; 69-75; 104-129;

PETRUSEK, Miloslav. Společnost v níž budeme muset žít. In. Výchovy k demokratickému občanství a vzájemné toleranci v multikulturní společnosti. Olomouc: UP,2004. s.9 – 21. ISBN 80-244-0952-6

PRŮCHA , Jan. Multikulturní výchova, 1. vyd. Praha: Triton, 2006. 263s. ISBN 80-7254-866-2 s. 237 -253;

PRŮCHA , Jan. Interkulturní komunikace. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 199s. ISBN 978-80-247-3069-1 s. 14-18 ; s.49-63

PRŮCHA , Jan. Interkulturní psychologie. 3. vyd. Praha: Portál. 2010. 220s. ISBN 978-80-7367-709-1 s. 45-71

PRŮCHA, Jan. Interkulturní psychologie. Praha: Portál, 2004. s. 200. ISBN 80-7178-885-6

Romové v České republice. Praha: Socioklub. 1999.

ŘÍČAN, P. S Romy žít budeme - jde o to jak. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. 144 s. ISBN 80-7178-250-5

SIROVÁTKA, Tomáš. (ed.) Menšiny a marginalizované skupiny v České republice. 1. vyd. Brno: MU FSS a Georgetown, 2002. 355 s. ISBN 80-210-2791-6

SKOPALOVÁ, J. Prostředí utváření evropské identity. In DOPITA, M., STANĚK, A. (eds.) Multikulturalita a výchova k občanství. Praha: Nakladatelství Epoque, 2007, s. 66 - 76. ISBN 978-80-87027-37-0.

SKOPALOVÁ, J. Vzdělávání romských dětí, možnosti vyrovnání příležitostí ve vzdělávání. In DOPITA, M., STANĚK, A. (Eds.) RVP v praxi učitele výchovy k občanství – se zaměřením na potírání rasové a národnostní nesnášenlivosti. Olomouc : Univerzita Palackého, 2005, s. 113 - 120. ISBN 80-244-1250-0.

SMĚKAL, Vladimír. Podpora optimálního rozvoje osobnosti dětí z prostředí minorit. Brno: Barrister a Princípál, 2003.s. 197. ISBN 80-85947-82-X

STŘELEČ.S. Kapitoly z teorie a metodiky výchovy I. Brno: Paido, 1998. s. 189. ISBN 80-85931-61-3

ŠATAVA. Národnostní menšiny v Evropě. Praha: Ivo Železný. 1994.
ŠIK, V. Metody práce se skupinou pro pomáhající profese. Ústí nad Labem: Fakulta sociálně ekonomická, UJEP, 2008. s. 176. ISBN 978-80-7414-058-7
ŠIŠKOVÁ, T. (ed.) Menšiny a migranti v České republice. Praha: Portál, 2001. 200 s. ISBN 80-7178-648-9
ŠIŠKOVÁ, T. (ed.) Výchova k toleranci a proti rasismu. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. 208 s. ISBN 80-7178-285-8

POŽADAVKY NA UKONČENÍ KURZU

Zápočet

- **aktivní účast ve výuce**, hodnotícím kritériem je schopnost zapojit se do diskuse s využitím a porozuměním odborné terminologie.
- **vypracování eseje**, která se zaměří na hledání možných přístupů a řešení aktuálních problémů migrace, postavení národnostních, sociálních, sexuálních menšin.

vypracování seminární práce- Student si zvolí jednu minoritní skupinu a s využitím kulturních dimenzí popíše její specifika. Součástí práce je také nastínění vhodných postupů, které chce student využít při práci s touto skupinou.

Téma č. 1:

Úvod do problematiky a základní pojmy

ÚVOD A CÍL TÉMATU

Cílem teoretického úvodu je umožnit studentům pochopení základních pojmů, které se k problematice váží. Student získá schopnost pojmy s porozuměním využívat. Kromě osvojení si základní terminologie je cílem porozumění základním procesům, které spoluvytváří osobnost klientů a vychovávaných.

Způsob výuky:

Vybrané okruhy tématu jsou studentům nastíněny v přednášce v rozsahu jedné hodiny. Řízené studium tématu je plánováno na čtyři hodiny.

Časová dotace:

KS 2h PRE + 4 h. samostatná příprava dle zadání + samostudium

POJMY K ZAPAMATOVÁNÍ

kultura; akulturace; etnikum; etnicita; národ; národnost; rasy; rasismus; předsudky; stereotypy; menšina; národnostní menšina

SHRNUTÍ A TÉMATA KE STUDIU

Studenti se seznámí se základní terminologií. První úvodní téma představuje poznatkovou základnu pro práci v dalších tématech. Studenti získají základní seznámení s pojmy, jejichž pochopení bude nezbytné pro další práci v seminářích.

KONTROLNÍ OTÁZKY A ÚKOLY

1. Vysvětlete, jak rozumíte pojmům etnikum, etnicita, národ, národnostní menšina, jak byste vystihli rozdíly mezi nimi?

2. Uveďte příklad stereotypu a předsudku, se kterým jste se v poslední době setkali.

Téma č. 2:

Aktuální problémy současnosti

ÚVOD A CÍL TĚMATU

Cílem druhé části předmětu je upozornit na některé vybrané problémy současnosti. Studenti získají přehled o fenoménech, které úže souvisejí s tématem menšin ve společnosti a v mnoha ohledech zasahují a ovlivňují probíhající pokusy o integraci odlišných skupin do společnosti.

Způsob výuky:

Vybrané okruhy tématu jsou studentům nastíněny v přednášce v rozsahu dvou hodin. Řízené studium tématu je plánováno na čtyři hodiny.

Časová dotace:

KS 2hPRE + 4h řízené studium + samostudium

POJMY K ZAPAMATOVÁNÍ

tolerance; multikulturalita; sociální exkluze, marginalizace menšin; globalizace; migrace; transnacionální migrace; terorismus; multikulturalismus, - migrace v současném světě, interkulturní komunikace

SHRNUTÍ A TÉMATA KE STUDIU

Úkolem studentů je zamýšlet nad možnými výklady jevů a procesů, které tvoří realitu 21. století. Poznatky z první části předmětu si student zasadí do konkrétních aktuálních podmínek dnešní společnosti. Studenti se seznámí s pohledy na koncept multikulturalismu, jeho silnými i slabými stránkami. Přednášková část představí Girardovi perzekuční stereotypy a nastíní období ve, kterých se mohou objevovat.

DOPORUČENÁ LITERATURA A JINÉ ZDROJE

CSABA, Stalo. *Transnacionální migrace*. 1- vyd. Brno:CKD.2007. 175s. ISBN 978-80-7325-136-9 s.23-64

PETRUSEK, Miloslav. Společnost v níž budeme muset žít. In. *Výchovy*

k demokratickému občanství a vzájemné toleranci v multikulturní společnosti.
Olomouc: UP, 2004. s.9 – 21. ISBN 80-244-0952-6
PRŮCHA, Jan. *Interkulturní komunikace.* 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 199s. ISBN 978-80-247-3069-1 s. 14-18 ; s.49-63
PRŮCHA, Jan. *Multikulturní výchova,* 1. vyd. Praha: Triton, 2006. 263s. ISBN 80-7254-866-2 s. 237 -253;
SIROVÁTKA, T. (ed.) *Menšiny a marginalizované skupiny v České republice.* 1. vyd. Brno: MU FSS a Georgetown, 2002. 355 s. ISBN 80-210-2791-6 s. 7-25
SMÉKAL, V. *Podpora optimálního rozvoje osobnosti děti z prostředí minorit.* Brno: Barrister a Principál, 2003.s. 197. ISBN 80-85947-82-X s. 13-19
ŠIŠKOVÁ, T. (ed.) *Menšiny a migranti v České republice.* Praha: Portál, 2001. 200 s. ISBN 80-7178-648-9 s. 48-59
ŠMAUSOVÁ, Gerlinda. Funkce „rasismu bez ras“ . In *Multikulturalita, tolerance a odpovědnost* . 1.vyd. Olomouc: UP, 2000. ISBN 80-244-0110-X s.76
SMÉKAL, Vladimír. *O lidské povaze.* 1. vyd. Brno: Cesta, 2005. ISBN 203s. s.131-140
MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR.* 1. vyd. Brno: CSS, 2005. ISBN 80-903333-8-9 s. 496 s. 13-45

KONTROLNÍ OTÁZKY A ÚKOLY

1. Jak byste objasnili rozdíl mezi multikulturalitou a multikulturalismem?
2. Sledujete v průběhu jednoho měsíce TV zpravodajství, jak informují média o současných migrantech?
3. O jakých dimenzích sociální exkluze hovoříme v souvislosti s menšinami?

Téma č. 3:

Menšiny v ČR

ÚVOD A CÍL TÉMATU

Cílem tématu je seznámit studenty s vybranými národnostními skupinami se, kterými se v české republice setkávají. Po absolvování tématu se student na základní úrovni orientuje v odlišnostech se kterými se může při práci s těmito skupinami setkat. Vybrané kulturní odlišnosti jsou studentům přiblíženy prostřednictvím vytvořených dimenzionálních kategorií, které mohou usnadňovat pochopení odlišností.

Způsob výuky:

Vybrané okruhy tématu jsou studentům nastíněny v přednášce v rozsahu dvou hodin. Řízené studium tématu je plánováno na čtyři hodiny.

Časová dotace:

KS 2h přednáška + 10h. samostudium, časová dotace samostatné práce dle zadání je vyhraněna na podrobné seznámení se s čtyřmi vybranými národnostními skupinami. Poznatky o jedné z těchto skupin se stanou základem pro vypracování seminární práce.

POJMY K ZAPAMATOVÁNÍ

Kulturní dimenze, individualismus x kolektivismus, feminita x maskulinita, mocenský odstup, vyhýbání se nejistotě, krátkodobá orientace.

SHRNUTÍ A TÉMATA KE STUDIU

Studenti se seznámí s typologií národních kultur Geerta Hofsteda. Představen bude jeho pohled na kulturu jako na „mentální programování“. Těžištěm přednáškové části a další samostatné práce bude seznámení s Hofstedeho základními dimenzemi. Dále téma přináší seznámení s národnostními či etnickými menšinami, které se na území ČR nejčastěji pohybují. V přednáškové části bude pozornost věnována členům romského etnika. Především potom situaci dětí, které vyrůstají v rodinách, které jsou stížené sociálním vyloučením. Národnostní menšiny, které byly vybrány pro samostatné studium studentů: Slováci, Ukrajinci, Rusové, Vietnamci, Albánci, Afghánci, Romové.

DOPORUČENÁ LITERATURA A JINÉ ZDROJE

HOFSTEDE, Geert. HOFSTEDE, Gert Jan. *Kultury a organizace*. 1vyd. Praha: LINDE, 2007. ISBN 80-86131-70X 335s. , 39-181
PEŠKOVÁ, Michaela. *Slovanské národy dnes*. 1 vyd. Plzeň: Aleš Čeněk. 2006. ISBN 80-7380-005-5 135s., s. 45-54; 69-75; 104-129;
BITTNEROVÁ, Dana. MORAVCOVÁ, Miriam. Eds. *Etnické komunity v české společnosti*. 1 vyd. Praha: Ermat. 2006. ISBN 80-903086-7-8 411s., s. 123-141; 318- 340;
SIROVÁTKA, T. (ed.) *Menšiny a marginalizované skupiny v České republice*. 1. vyd. Brno: MU FSS a Georgetown, 2002. 355 s. ISBN 80-210-2791-6
PRŮCHA, Jan. *Interkulturní komunikace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 199s. ISBN 978-80-247-3069-1 s. 80- 90
Romové v České republice. Praha. Socioklub. 1999.
ŠATAVA. *Národnostní menšiny v Evropě*. Praha: Ivo Železný. 1994.

BITTNEROVÁ, Dana. MORAVCOVÁ, Mirijam. *Kdo jsem a kam patřím*, 1. vyd. Praha: Sofis. 2005, 460s. ISBN 80-902785-8-2 s. 15-81; 235-249; 371-403.

KONTROLNÍ OTÁZKY A ÚKOLY

1. Zamyslete se nad kulturními dimenzemi, které vytvořil G. Hofstede, jak si podle Vašeho názoru stojí Češi v mezinárodních srovnáních?
2. Považujete Romy za individualistickou či kolektivistickou kulturu? Objasněte svou odpověď.
3. Zamyslete se nad tím, která z probíraných kultur je nejbližší kultuře České.

Téma č. 4:

Procesy a faktory zasahující do utváření osobnosti vychovávaného

ÚVOD A CÍL TÉMATU

Cílem tématu je přiblížit studentům procesy rodinné výchovy a socializace v kontextu prostředí menšin. Studenti porozumí základním prvkům procesu tvorby etnické identity a významu hodnotové orientace při setkávání kultur.

Způsob výuky:

Vybrané okruhy tématu jsou studentům nastíněny v přednášce v rozsahu dvou hodin. Řízené studium tématu je plánováno na čtyři hodiny.

Časová dotace:

KS 2h přednáška + 4h. samostudium.

POJMY K ZAPAMATOVÁNÍ

interkulturní rozdíly v rodinné výchově, socializace, sebesystém, sebepojetí, tvorba kulturní, národní, etnické identity, význam hodnotové orientace, problémy akulturace a adaptace

SHRNUTÍ A TÉMATA KE STUDIU

Studenti budou seznámeni s procesem tvorby národních identit. Pozornost bude věnována také národnímu charakteru a národní povaze. Těžištěm přednáškové části však bude proces tvorby národní identity. V souvislosti s tím se studenti seznámí také s procesem i problémy akulturace a adaptace v novém prostředí. Pozornost bude věnována také výchovným stylům v rodině, které jsou základem formativní osobnosti společně s procesem socializace. Cílem tématu je studentům představit oba základní formativní procesy z perspektivy členů odlišných skupin, které mohou při výchově klást důraz na zcela jiné prostředky výchovy, vedou k odlišným hodnotám i normám. A přirozeně vytvářejí společenství, které tvoří základní mikroprostředí dítěte. Téma se zabývá také problematikou mezoprostředí a exoprostředí a jejich požadavky, které musí dítě zvládat.

V průběhu přednášek se studenti seznámí s specifiky socializace a výchovy dětí, které pocházejí z prostředí minoritních rodin a komunit. Poznatky prvního modulu by vést k hlubšímu vhledu studentů do problematiky formování osobnosti člena minority jeho sebepojetí a sebesystému. Pozornost je věnována také tématu akulturace, fenoménu akulturačního stresu a mezigeneračním vztahům, především potom tématu vztahů mezi první a následnými generacemi imigrantů. Studenti by měli být schopni pospat a vysvětlit procesy, které spoluutvářejí identitu, hodnotový systém a světonázor vychovávaných.

DOPORUČENÁ LITERATURA A JINÉ ZDROJE

DAŘÍLEK., Pavel. *Pedagogická psychologie*, 1.vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1998. 150s. ISBN 80-7067-789-9 s. 75-83

HOFSTEDE,Geert. HOFSTEDE, Gert Jan. *Kultury a organizace*. 1vyd. Praha: LINDE, 2007. ISBN 80-86131-70X 335s. , 39-60

PALEČEK, Martin. *Kulturní identita a její ohroženost*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2002. 59 ISBN 80-7041-580-0 s. 10-17

PRŮCHA , Jan. *Interkulturní komunikace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 199s. ISBN 978-80-247-3069-1 s. 120-132, s. 155-168;

PRŮCHA , Jan. *Multikulturní výchova*, 1. vyd. Praha: IVS, 2001. 263s. ISBN 80-85866- 72-2 s. 17-35

SMÉKAL.V, *Podpora optimálního rozvoje osobnosti děti z prostředí minorit*. Brno: Barrister a Princípál, 2003.s. 197. ISBN 80-85947-82-X s. 65-79

KONTROLNÍ OTÁZKY A ÚKOLY

1. Zamyslete se nad procesy, které formují kulturní identitu.
2. jak byste ojasnili sebepojetí, jaké rizikové faktory mohou přicházet do úvahy při formování sebepojetí členů menšin.

Téma č. 5:

Formy a metody práce

ÚVOD A CÍL TÉMATU

Cílem tématu je seznámit studenty s formami a metodami práce. Studenti se osvojí základní dovednosti a schopnosti, které jim pomohou pracovat s touto cílovou skupinou. Budou schopni určit vhodné metody a forma práce s ohledem na specifika menšiny.

Způsob výuky:

Vybrané okruhy tématu jsou studentům nastíněny v přednášce v rozsahu dvou hodin. Řízené studium tématu je plánováno na čtyři hodiny.

Časová dotace:

KS 2 PŘED + 7 samostudium

POJMY K ZAPAMATOVÁNÍ

role sociálního pedagoga při práci s menšinami a migranty; specifika komunikace s klienty
multikulturní poradenství ; možnosti interkulturní komunikace; možnosti multikulturní výchovy; formy práce s příslušníky menšin; práce se skupinou a kolektivem; individuální práce (využití situační metody, inscenačních metod, animace, režimové metody); práce se skupinou (rodiny, vrstevníci, školní třída...)

SHRNUTÍ A TÉMATA KE STUDIU

Interkulturní komunikace je v modulu prezentována především z její procesní stránky. Tedy jako proces verbálního i neverbálního sdělování probíhající

v různých sociálních situacích. Studenti se seznámí také s některými poznatky etnolingvistiky, pozornost bude věnována asociačním normám. V základních rysech se seznámí s teorií jazykového relativismu. Představeny budou vybrané bariery v interkulturní komunikaci především časté stereotypy a etnofaulismy. Studenti se seznámí s jednotlivými metodami práce s klientem.

DOPORUČENÁ LITERATURA A JINÉ ZDROJE

PRŮCHA, Jan. *Interkulturní komunikace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 199s. ISBN 978-80-247-3069-1 s. 112-120

PELIKÁN, Jiří. *Pomáhat být*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 159s.. ISBN 80-246-0345-4 s. 52-59, 126-136

ŠIK, V. *Metody práce se skupinou pro pomáhající profese*. Ústí nad Labem: Fakulta sociálně ekonomická, UJEP, 2008. s. 176. ISBN 978-80-7414-058-7

ŠIŠKOVÁ, T. (ed.) *Výchova k toleranci a proti rasismu*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. 208 s. ISBN 80-7178-285-8

STŘELEČEK, S. *Kapitoly z teorie a metodiky výchovy I*. Brno: Paido, 1998. s. 189. ISBN 80-85931-61-3

KRAUS, Blahoslav., POLÁČKOVÁ, Věra. a kol. *Člověk, prostředí, výchova*. 1. vyd. Brno: Paido, 2001. 199 s. ISBN 80-7315-004-2

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál.

LAUNIKARI, Mika. PUUKARI, Sauli. *Multikulturní poradenství*. 1. vyd. Praha: dům zahraničních služeb MŠMT, 2009 s. 290 ISBN s. 120-170,

DOPITA, Miroslav. SKOPALOVÁ, Jitka. *Vzdělávání nelegálních imigrantů v České republice*. In

GABAL, Ivan. *Etnické klima české společnosti*. In: *Etnické menšiny ve střední Evropě. Konflikt nebo integrace*. Praha: H&H, 1999. s. 70 – 95.

LAUNIKARI, Mika. PUUKARI, Sauli. *Multikulturní poradenství*. 1. vyd. Praha: dům zahraničních služeb MŠMT, 2009 s. 290 ISBN s. 120-170,

SKOPALOVÁ, Jitka. *Vzdělávání romských dětí, možnosti vyrovnání příležitostí ve vzdělávání*. In DOPITA, Miroslav., STANĚK, Adam. (Eds.) *RVP v praxi učitele výchovy k občanství – se zaměřením na potírání rasové a národnostní nesnášenlivosti*. Olomouc : Univerzita Palackého, 2005, s. 113 - 120. ISBN 80-244-1250-0.

KONTROLNÍ OTÁZKY A ÚKOLY

1. Popište jak byste využili situační metody?
2. Jmenujte limity multikulturní výchovy, která znáte.
3. Jaká specifika zvažíte při vstupu do cizího kulturního prostředí.

SEZNAM POŽADAVKŮ K ABSOLVOVÁNÍ PŘEDMĚTU

1. vypracování eseje, která se zaměří na hledání možných přístupů a řešení aktuálních problémů migrace, postavení národnostních, sociálních, sexuálních menšin. Rozsah minimálně 2str.
2. vypracování seminární práce- student si zvolí jednu minoritní skupinu a s využitím kulturních dimenzí popíše její specifika. Součástí práce je také nastínění vhodných postupů, které chce student využít při práci s touto skupinou. Rozsah minimálně 5str.

SEZNAM POŽADAVKŮ NA ZÁVĚREČNOU ZKOUŠKU (TEST)

Předmět není zakončen testem.